

**УВС АЙМГИЙН ДАВСТ, ТАРИАЛАН СУМДЫН НУТАГТ
ОРШИХ “ЦАГААН ХӨШӨӨНИЙ АДАГ” НЭРТЭЙ ШАВРЫН
ОРДЫГ АШИГЛАЖ ТООСГО ҮЙЛДВЭРЛЭХ ТӨСЛИЙН 2024
ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ: “НЭТЭНТ” ХХК

2024 ОН

АГУУЛГА

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	2
1.1. Төслийн нэр	2
1.2. Төслийн зорилго	2
1.3. Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагын мэдээлэл	2
1.4. Төслийн байршил	2
1.5. Төслийн хүчин чадал	3
1.6. Түүхий эд, бүтээгдэхүүн	3
1.7. Технологийн процесс, тоног төхөөрөмж	4
1.8. Бүтээгдэхүүн гаргалт	6
1.9. Дэд бүтэц	6
1.10. Завсрын бүтээгдэхүүн, хог хаягдлын тооцоо	7
ХОЁР. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ, ҮНЭЛГЭЭ	8
ГУРАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	12
3.1. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	12
3.2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	14
3.3. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	21
3.4. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	22
3.5. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	23
3.6. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	24
ДӨРӨВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БАТЛУУЛАХ, ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ	25
ТАВ. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ	26

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн нэр: “Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй шаврын ордыг ашиглаж тоосго үйлдвэрлэх төсөл.

1.2. Төслийн зорилго: Өнөөгийн мөрдөгдөж буй Монгол Улсын хууль тогтоомж, хуулийг хэрэгжүүлэх талаар гарсан дагаж мөрдөх дүрэм, журмыг мөрдлөг болгон тоосгоны шаврын ордыг ил уурхайн аргаар ашиглаж тоосго үйлдвэрлэх зорилготой.

“Нэтэнт” ХХК нь орон нутгийн иргэдийн урьд өмнө ашиглаж байсан ордыг гүйцээн ашиглаж, нөхөн сэргээлтийг хийх, ажлын байрыг бий болгох, орон нутагт татвар төлөх, ашиг олох зорилгоор үйл ажиллагаа явуулдаг болно.

1.3. Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагын мэдээлэл

Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагын ерөнхий мэдээлэл

Хүснэгт-1

Төслийн нэр	“Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй шаврын ордыг ашиглаж тоосго үйлдвэрлэх төсөл
Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагын нэр, улсын бүртгэлийн дугаар, регистр	“Нэтэнт” ХХК, 1511002011, 4001621
Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-015576
Газар ашиглах зориулалт	Тоосгоны шаврын ордыг ашиглах
Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээ	31.99 га
Төслийн байршил	Улаангом сумаас хойд зүгт 4 км зайд
Төлөх татвар, хураамж	Нийт улс ба орон нутгийн төсөвт оруулах хувь нэмэр 185 498 000 төгрөг
Ажлын байрны тоо	Нийт 36 хүн
Уурхайн одоогийн байдал	Шаврын ордын нөөц нь тусгай зөвшөөрлийн талбайд 2022 оны 01 дүгээр сарын 01 - ний байдлаар бодитой (В) зэргээр 242.0 мян.м ³ үлдэгдэл нөөцтэй байна.
Хүчин чадал	Жилд 4.0 сая ширхэг тоосго үйлдвэрлэх буюу 14 мян.м ³ шавар олборлох хүчин чадалтай.
Холбогдох утас	99097107, 99452398

1.4. Төслийн байршил

Ашигт малтмал ашиглалтын MV-015576 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй “Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй шаврын орд нь Увс аймгийн Давст, Тариалан сумдын нутагт 31.99 га талбайг хамран оршино. Улаангом сумаас хойд зүгт Бор толгойн 2-р багийн нутагт 4 км зайд байрлана.

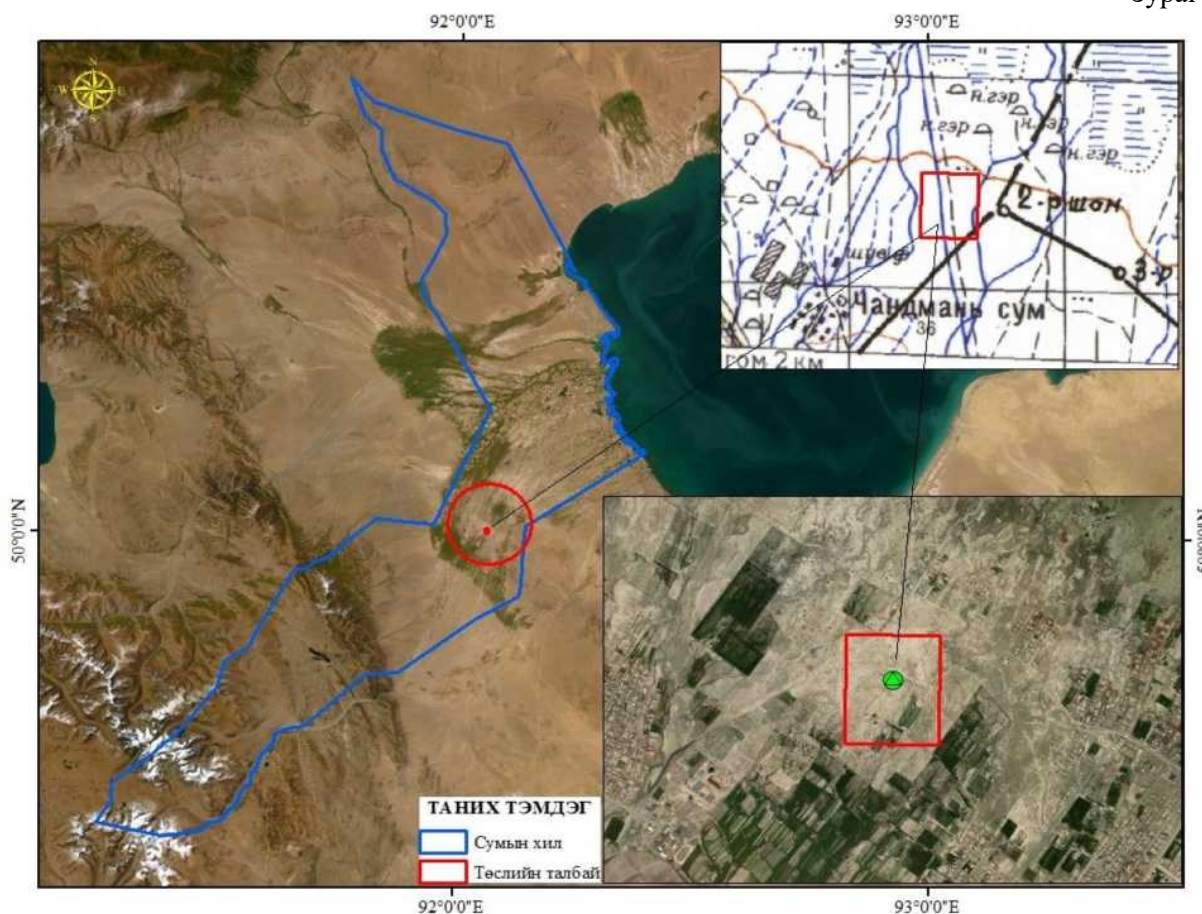
Тусгай зөвшөөрлийн талбайн газарзүйн солбилцол

Хүснэгт-2

№	Өргөрөг	Уртраг
1	92° 3' 59.17"	50° 0' 31.81"
2	92° 3' 59.18"	50° 0' 51.82"
3	92° 3' 33.17"	50° 0' 51.82"
4	92° 3' 33.17"	50° 0' 31.81"

Төслийн талбайн байршил

Зураг-1

1.5. Төслийн хүчин чадал

“Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй шаврын ордын нөөц нь бодит В-зэргийн нийт нөөц 242 мян.м3 үйлдвэрлэлийн магадласан В нөөцөд шилжүүлэн тооцсоноор үйлдвэрлэлийн нийт 107 мян.м3 тоосгоны шавар олборлохоор байна. Үйлдвэрийн энэхүү нөөцийг олборлохын тулд 6 мян.м3 хөрс хуулалт хийхээр ТЭЗҮ-д тооцжээ. Жилд 4 сая ширхэг тоосго үйлдвэрлэх буюу 14 мян.м3 тоосгоны шавар олборлох хүчин чадлаар нийт үйлдвэрлэлийн нөөцийг бүрэн ашиглахад 8 жил шаардагдахаар байна.

1.6. Түүхий эд, бүтээгдэхүүн

Ордын түүхий эд (шавар), болон бүтээгдэхүүнд (шавар) хайгуул болон ашиглалтын үед холбогдох шинжилгээнүүдийг Геологийн төв лаборатори, БАК-ын лаборатори, МУИС-ын цацрагийн лабораториудад хийлгэсэн. Мөн жил бүр Увс аймгийн

газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газрын барилгын материалын сорилт шинжилгээний итгэмжлэгдсэн лабораторид тоосгоны физик механикийн шинжилгээг хийлгэж ирсэн байна. Олборлосон шаврыг, шигшиж бутлан, зуурч хэвлэж, түүхий тоосгыг бааюунд шатаан жилд 4.02 сая ширхэг MNS-2513-99-ын шаардлагыг хангасан тоосго үйлдвэрлэнэ.

1.7. Технологийн процесс, тоног төхөөрөмж

Тоосго үйлдвэрлэх шавар нь хүлээн авах бункерт орон, туузан дамжлагаар анхны бутлагчаар дамжин, том хэмхдэсийг ялгах торон эргэлтэт шигшүүрээр шигшигдэж нэмэгдэл хольцын хамт (нүүрс, ус) холигч болон шахагч (пресс), хэрчигч дамжлагуудаар дамжин түүхий тоосго болон гарна. Тоосго нь 60мм*120мм*240мм хэмжээтэйгээр хэрчигдэн хүлээн авах дамжлагаар дамжин тэдгээрийг жижиг оврын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэн хатаах талбайд хүргэнэ. Хатаах талбайд түүхий тоосгыг хураан байрлуулж, хур тунадас, салхины нөлөөллөөс хамгаалах арга хэмжээ авч 2-3 хоногийн хугацаанд хатаасны дараа шатаах баюуд оруулан эцсийн бүтээгдэхүүн болгоно.

Тоосго үйлдвэрлэх үндсэн шат дамжлагын дэс дарааллыг дараах схемээр үзүүлэв.

Тоосго үйлдвэрлэх ерөнхий дамжлага

Зураг-2

Шавар боловсруулалт

1. Шигшүүр: Шигших дамжлага нь технологийн эхний дамжлага бөгөөд шигших үүрэг бүхий 2 янзын нүхтэй торыг хуйлж хийсэн шигшүүр байна.

2. Бутлуур: Шигшүүрээс гарсан шаврыг бутлах энгийн бутлагч байна. Хоорондын зай 2см.

3. Тээрэм: Бутлуураас гарч ирэх шаврыг жигд нунтаглах буюу шаврыг зуурмагт бэлтгэх 0,5см-ын зайтай нунтаглах төхөөрөмж байна.

4. Зуурагч: 2 эгнээ сэнсэн хэлбэртэй зуурагч нь шавар ба нүүрсийг жигд хольж зуурах ажиллагааг хийнэ.

Тоосго хэвлэх

1. Хэвлэх пресс: Бэлэн болсон зуурмагыг вакуум аргаар агааргүй орчинд хүчтэй даралтаар шахаж гаргах төхөөрөмж юм.

2. Хэрчигч: Хэвлэх прессээр шахагдан гарч ирсэн шаврыг тоосго хэлбэрт оруулан зүсэх зориулалт бүхий төхөөрөмж.

Тоосго таслагч

Зураг-3

Тоосго хатаах

1. Технологийн хэвлэх дамжлагаар бэлэн гарч ирсэн тоосгыг ул модонд өрж хатаах талбайд зөөвөрлөж хүргэнэ.

2. Тоосгыг цаг агаарын байдлаас шалтгаалж 10-14 хоногийн хугацаанд хатаана.

Тоосго шатаах

Хатаасан тоосгыг шатаах зууханд өрж шатаана. Шатаах зуух нь амтай нэг талаараа явдаг дугуй зуух. Хатсан улаан тоосгоо зуухандаа өрнө. Бүрэн өрсний дараа хатаалт, хөргөлт, шатаалт гэсэн 3 өөр галаа оруулна. Галлаж эхэлсэний дараа шатааж дууссан тоосгоо гаргаад өрж явуулна.

Тоосго шатаах зуух

Зураг-4

1.8. Бүтээгдэхүүн гаргалт

Тоосгоны үйлдвэр нь жилд 13.88 мян,м³ шавар олборлож 4.0 сая.ширхэг тоосго үйлдвэрлэнэ. Бэлэн бүтээгдэхүүн 1000 ширхэг тоосго үйлдвэрлэхэд нормоор 0.5 тн үнс, тоосго шатаахад 0.2 тн нүүрс тус тус орно. Тоосгоны зуурмаг зуурах усны хэрэглээ 1000 ширхэг тоосго үйлдвэрлэхэд 125л ус хэрэглэгдэх нормыг үндэслэж жил бүр зарцуулах усны хэмжээг тодорхойлсон болно. Эндээс нэг жилд шаардагдах үнс, нүүрсний хэмжээ, гарах зардлыг тооцож хүснэгт-3-т үзүүлээ.

Тоосгонд орох нэмэлт орц

Хүснэгт-3

Үзүүлэлт	1000 ширхэг тоосго үйлдвэрлэх норм	
	0.5 тн, үнс	0.2 тн, нүүрс
Жилийн хэрэглээ, тн	20000	800
Худалдаж авах зардал,төг	13,940.0	32,800.0

1.9. Дэд бүтэц

Үйлдвэрийн усан хангамж

Тоосгоны үйлдвэрийн унд ахуйн хэрэглээний ус болон ногоон байгууламж, үйлдвэрийн технологийн усанд 261.6м³/хон ус зарцуулагдахаар байна. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь өөрийн эзэмшлийн 4.2 л/с ундаргатай гүний худгаас хангана. Ус ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтийг 2023 онд “Усны газар”-аар гаргуулсан. Төслийн жилийн усны хэрэглээг 2015 онд БОНХАЖ-ын сайдын А/301 тоот тушаалаар батлагдсан нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны нормын дагуу тооцоолов.

Унд ахуйд 36 хүн х 50л= 1.8м³/хон (239.4м³/жил)

Технологийн усны хэрэглээнд $40000 \text{ ш} \times 0.8 \text{ м}^3 / \text{хон} = 240.6 \text{ м}^3 / \text{хон}$ (32000м³ /жил)

Ногоон байгууламж услах усны хэмжээ нормын 13-р хавсралтын дагуу дараах байдлаар тооцоолов. Үүнд: $43000 \text{ м}^2 \times 4 \text{ л} = 17.2 \text{ м}^3 / \text{хон}$ (422м³/жил) Зам талбайн тоосжилт дарахад $10000 \text{ м}^2 \times 2 \text{ л} = 2 \text{ м}^3 / \text{хон}$ (160м³/жил). Нийт 261.6 м³ /хон (32812м³ /жил) ус шаардагдана. Төсөл хэрэгжүүлэхэд шаардагдах 261.6 м³ /хон усны хэрэгцээг 4.2 л/с (363 м³ /хон) ундаргатай худгаас хангахад усны ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ хүрэлцээтэй байна.

Уурхайн цахилгаан хангамж

Тоосгоны үйлдвэрийн талбайд байрлах 10 кВт-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаас буулгасан 10/0.4 кВ-ын трансформатораас хүчдэл авдаг тул эрчим хүчний хангамжийн асуудал бүрэн шийдэгдсэн.

1.10. Завсрын бүтээгдэхүүн, хог хаягдлын тооцоо

Хог хаягдал Төсөл хэрэгжүүлэгч нь ахуйн гаралтай хог хаягдлыг “Тохижилт үйлчилгээ” ОНӨААТҮГ -тай байгуулсан “Хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэх гэрээ” байгуулан зайлуулж байна.

Хатуу хог хаягдал

Тухайн төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх хатуу хог хаягдлыг үйлдвэрлэлийн хог хаягдал ба энгийн ахуйн хог хаягдал гэж 2 хувааж үзэж болно.

Үйлдвэрийн хог хаягдал: “Нэтэнт” ХХК-ийн шавар олборлон тоосго үйлдвэрлэх үйл явцад үйлдвэрлэлийн завсрын бүтээгдэхүүн гарахгүй. Гэвч түүхий тоосгыг шатаахаас өмнө технологийн болон байгалийн нөхцөлд хатаах явцад тоосго хагарч эвдрэн хаягдал гарах явдал байна. Үүнийг цуглуулан эргээд шаварт хольж түүхий эд болгон ашигладаг. Ийм тохиолдолд хог хаягдал гэж үзэхгүй. Мөн бааюунд түүхий тоосгыг шатааж гаргах болон хураах, тээвэрлэх явцад бэлэн болсон тоосго хагарах, хэмжээ алдагдах байдал ажиглагдаж болно. Үүнийг орон нутагт хямд үнээр борлуулдаг.

Харин бүр жижиг хэлтэрхийнүүдийг тусгай талбайд цуглуулан сумын нэгдсэн хогийн цэгт зайлуулна. Үүний хэмжээ нийт бүтээгдэхүүний 0.01 хувийг эзлэхээр байна.

Энгийн хог хаягдал: Энгийн хог хаягдлын дийлэнх хувийг ахуйн хог хаягдал бүрдүүлнэ. Ажилчдын өдөр тутмын хэрэглээнээс гарах ахуйн гаралтай хог хаягдлууд болох хоол хүнсний үлдэгдэл, бараа материалын сав баглаа боодол, цаас, шил, сав, хэмхэрхий эд хогшил, пластмасс, төмөр, шил, яс, мод зэрэг хог хаягдлууд орно.

ХОЁР. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ, ҮНЭЛГЭЭ

“Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй шаврын ордын олборлолтын үйл ажиллагаанаас 8.1 га, шимт хөрсний овоолго 0.1 га, зам 1.1 га талбай хүчтэйгээс бага зэргийн нөлөөлөлд өртөж эвдрэлд орно. Эдгээр эвдрэлд орох талбайн үржил шимт хөрсийг тусгайлан 0.2 м хүртэлх зузаантайгаар хуулж шимт хөрсний түр овоолгод хадгалахаар тооцсон.

Төслөөс газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх нөлөөлөл:

- Шаврын ордын ил уурхай, овоолго, зам болон бусад байгууламжуудаар газрын гадаргын хэлбэр дүрс нэмж өөрчлөгдөх;
- Ил уурхайн ухаашаас газрын хэвлийг эвдэх;
- Газрын хэвлийд үүсэх хоосон орон зай нь мал амьтанд аюултай байдал үүсэх;
- Шаврын ордын ил уурхай, тоосгоны үйлдвэрийн хэсэг, агуулах зэрэг объектуудад өртөх эдэлбэр газар ашиглалтаас хасагдах зэрэг сөрөг нөлөөтэй.

Төслийн талбай нь хөрс газарзүйн мужлалаар Алтайн умардын өндрийн бүсшийн 55-р тойрогт багтана. Хөрсний шинжилгээний үр дүнгээр сул шүлтлэг урвалын орчинтой, карбонатгүй, ялзмагийн агууламжаар дунд зэрэг, бага зэргийн давсжилттай, хөрсний шим тэжээлийн бодис болох хөдөлгөөн фосфор болон калийн хангамжаар дундаас доош үзүүлэлттэй байна.

Талбайн хөрсний сүлжээний зураг

Зураг-5

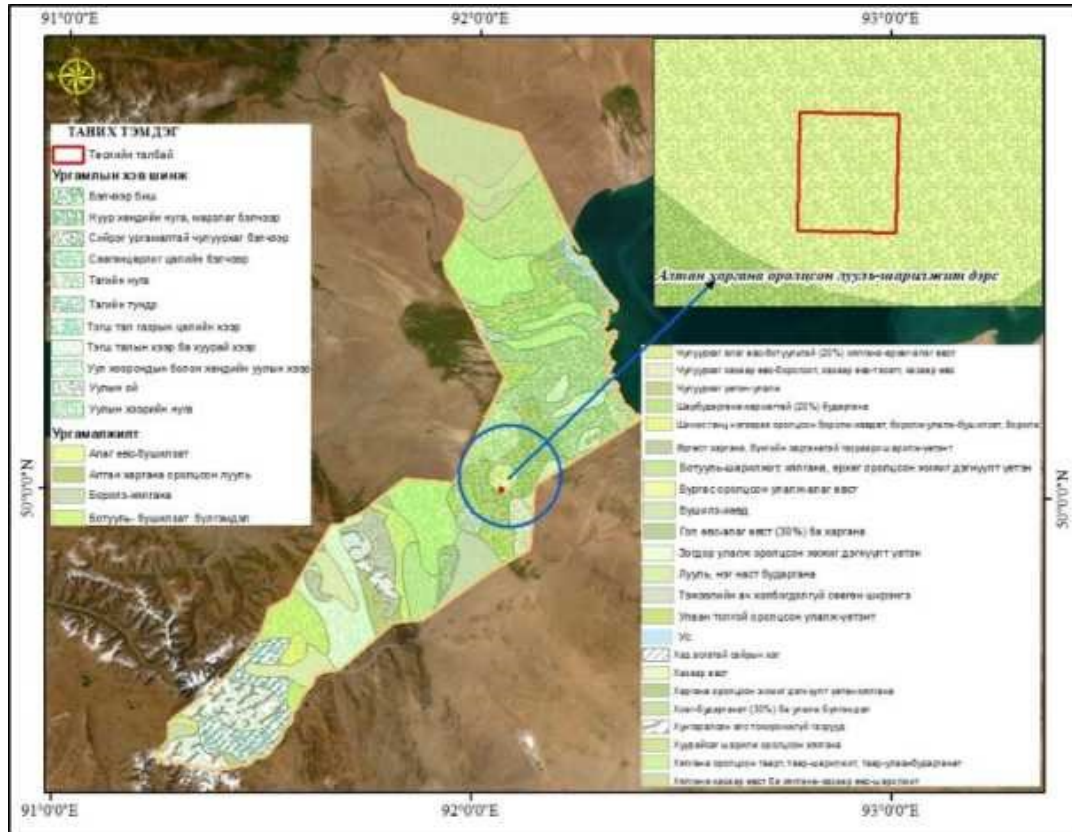

Ургамал газарзүйн мужлалаар олон нуурын цөлөрхөг хээрийн бүсэд хамаарах бөгөөд ургамлын хэв шинжээрээ цөлөрхөг хээрийн ургамал зонхилно. Тус талбайн ургамлан нөмрөгийн бүрхэвч Улалж хиаг дэрст, дэрс хиагт бүлгэмдэлт бэлчээр талбайн зүүн хэсэгт нилээд чийглэг газраар нугын мараалаг хужирлаг карбонатлаг хөрстэй

газраар тохиолдоно. Улалж хиаг дэрст бэлчээр бэлчээрийн ангилалаар сайн чанарын бэлчээрт хамрагддаг. Энэ бэлчээр нь бүх төрлийн малд тохирно.

Талбайн ургамлын хэв шинжийн зураг

Зураг-6

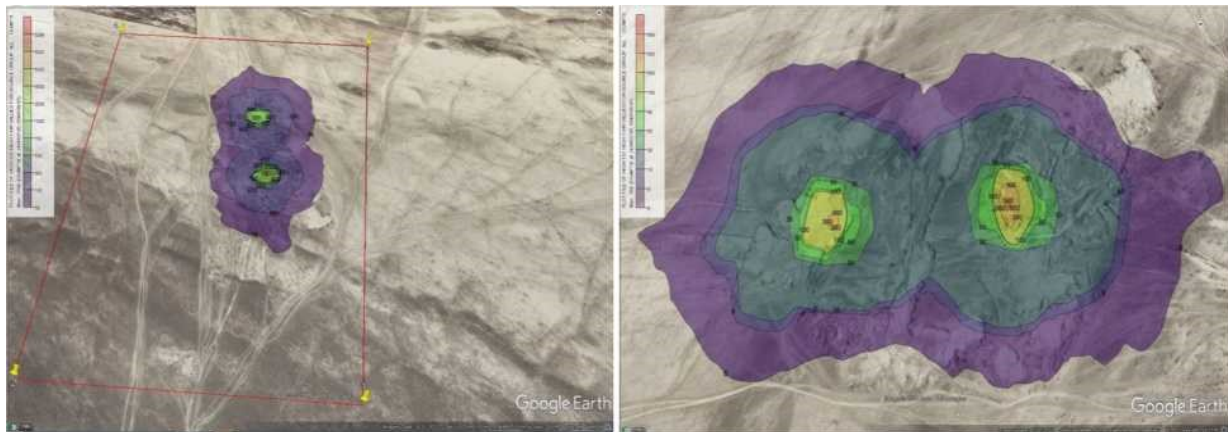
Төслийн нийт үйл ажиллагаанаас Байгаль Орчин, Ногоон Хөгжлийн сайдын 2014 оны 4 сарын 10-ны А-117-р тушаалаар “Байгаль орчны стратегийн болон хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээ хийх аргачлал”-ыг баталсан. Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээг тогтоох, түүний тооцооллыг хийх аргачлалыг тус аргачлалын 3-р хэсэгт заасны дагуу нөлөөлөл буурах функц ашиглан нөлөөллийн эрчим, орон зай, цаг хугацааны тархалтыг давхцуулан зураглахад төсөл хэрэгжих талбайгаас 300м радиуст нөлөөллийн эрчим 284 га хүчтэй, 500м радиуст нөлөөллийн эрчим 645 га дунд 800 м-т радиуст 146.1 га нөлөөллийн эрчим бага буюу аажмаар буурч байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх гол агаар бохирдуулагч болох тоос, тоосонцрын орчинд нөлөөлөх, нөлөөллийн цар хүрээг AERMOD VIEW 8.9.0 программ хангамж ашиглан тооцоход:

Уурхайн ухаш. Уурхайн олборлох үйл ажиллагаа буюу хөрс, хуулалт ачиж тээвэрлэх, ухах зэргээс үүсэх тоосжилт гол тоосонцрын эх үүсвэрүүд юм. Ухаш олборлолтоос үүсэх нийт тоосжилт шаврын ордын уурхайн бүсэд орчны төвшинг жилийн дундаж агууламжийг 0.9-46 мкг/м³, PM10 тоосонцор 0.6-61.6 мкг/м³ нэмэгдүүлж байна.

Уурхайн нийт үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилт. Уурхайн бүх эх үүсвэрээс үүсэх агаар бохирдуулагчийн орон зайн тархалтаас үзэхэд уурхайн бүсэд буюу шавар олборлолт тээвэрлэлт явагдаж байгаа хэсэгт нийт тоосонцрын жилийн дундаж агууламж 0.6-61.6 мкг/м³ байна. Уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаа хүрээнээс гадна уурхайгаас үүсэх тоос, тоосонцорын хэмжээ агаарын чанарын стандартын хэмжээнд байна.

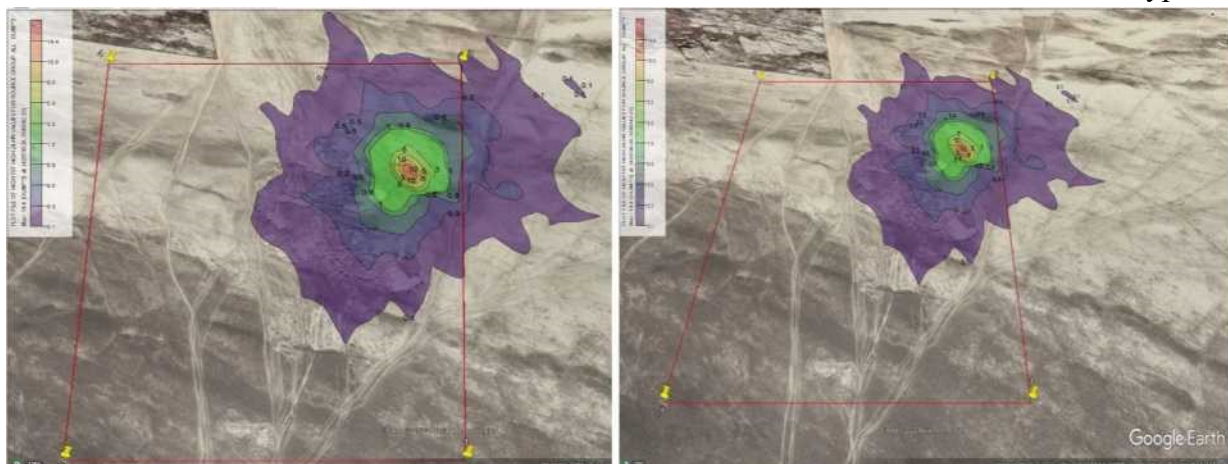
Ухаш олборлолтоос үүсэх PM10 тоосны жилийн дундаж агууламжийн тархалт, мкг/м³

Зураг-7

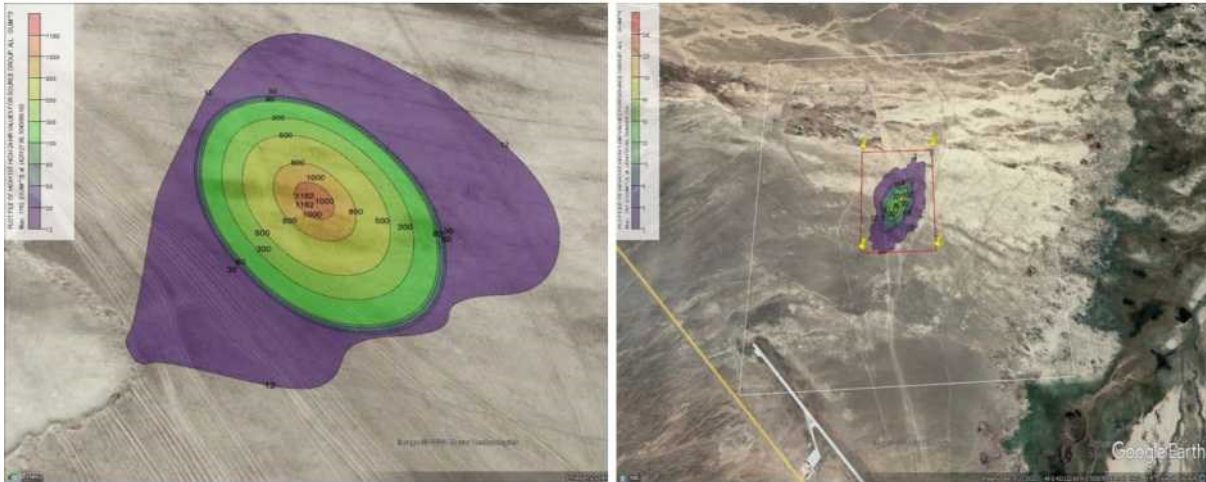
Ил уурхайгаас овоогоос үүсэх TSP тоосны жилийн дундаж агууламжийн тархалт, мкг/м³

Зураг-8

Ухаш олборлолтоос үүсэх PM10 тоосны жилийн дундаж агууламжийн тархалт, мкг/м3

Зураг-9

Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд төслийн үйл ажиллагааны зүгээс үзүүлэх нөлөөллийг матрицын болон магадлан жагсаах аргаар нийт 43 нөлөөллийг тооцсон.

Тэдгээр нөлөөлүүдийн 8 буюу 36% нь бага, 7 буюу 28% нь дунд, 5 буюу 23% нь их байгаа бол 3 буюу 12% нь маш их нөлөөллийн үнэлгээний зэрэгт хамрагдаж байна.

ГУРАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм. Увс аймгийн Давст, Тариалан сумын нутагт орших “Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй тоосгоны шаврын ордыг ашиглаж тоосго үйлдвэрлэх төслийн хүрээнд төсөл хэрэгжүүлэгч “Нэтэнт” ХХК-ийн мөрдөн ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” Монгол Улсын хууль, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны 04 дүгээр сарын 10-ны өдрийн А-117 дугаар тушаалын “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх аргачлал”-ын дагуу, байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүнд тулгуурлан боловсруулав. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь:

1. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө
2. Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

3.1. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө /БОХТ/ нь “Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй тоосгоны шаврын ордыг ашиглаж тоосго үйлдвэрлэх төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах дүрэм журам, стандартуудын хамт нэгтгэн үзүүлж төсөл хэрэгжүүлэгч “Нэтэнт” ХХК-иас заавал хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллах ёстой баримт бичиг юм. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөг Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, бусад холбогдох хуулиуд, дүрэм, журам болон БОАЖЯ-наас гаргасан ерөнхий үнэлгээний дүгнэлтэд заасан шаардлагын дагуу боловсруулсан болно. Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг холбогдох журам, ерөнхий үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагын дагуу урьдчилсан байдлаар тодорхойлж тусгав. Эдгээр зардлууд нь байгаль орчныг хамгаалах ажлын шууд зардлууд бөгөөд түүнтэй холбогдон гарах бусад зураг төслийн буюу туслах чанарын ажлуудын зардал ороогүй. Энэхүү төлөвлөгөөнд тусгасан байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүд нь зөвхөн “Нэтэнт” ХХК-иас “Цагаан хөшөөний адаг” төслийг хэрэгжүүлэхэд зориулагдсан болно. Төслийн төлөвлөлтөд өөрчлөлт оруулах бүрд төлөвлөгөөнд нэмэлт тодотгол хийлгэж байх шаардлагатай. Мөн энэхүү БОХТ-ний ихэнх хэсэг Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөртэй нягт уялдах бөгөөд төслийн хэрэгжилтийн бүхий л хугацааны туршид газрын доорх ус, агаар, хөрсний чанар, ургамалжилт, амьтны аймагт гарч байгаа өөрчлөлтүүдийг тухай бүрт нь шинжилж, холбогдох арга хэмжээг жил бүрийн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх төлөвлөгөөндөө тусган хэрэгжүүлж байх шаардлагатай. БОХТ-ний хэрэгжилтийн талаарх тухайн жилийн хяналт, үзлэгээр төсөл хэрэгжиж буй нутаг дэвсгэр, түүний ойр орчмын нутаг дэвсгэр дэх бүх сөрөг өөрчлөлтүүдэд дүгнэлт хийх ажлыг байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлын үр

дүнгүүдэд үндэслэн хийх, БОХТ-ний биелэлтийг дүгнэхдээ жилийн хяналт, үзлэгээр төрийн захиргааны төв болон орон нутгийн байгууллагуудын холбогдох хяналтын байцаагч нар, ард иргэдээс тавих шаардлага, хүсэлтийг хэрхэн хангасныг мөн авч үзэх ёстой. БОХТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн жил бүрийн тайланг тухайн оны 12 сарын 01-ний дотор БОАЖЯ-нд ирүүлж, орон нутгийн засаг захиргааны байгууллага, нутгийн оршин суугчдад танилцуулж, тэднээр хэлэлцүүлэх ажлыг зохион байгуулах шаардлагатай.

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь дараах хэсгүүдээс бүрдэнэ. Үүнд: Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ (агаарын чанар, гадаргын болон газрын доорх усны нөөц хөрсөн бүрхэвч, газрын хэвлий, ургамлан нөмрөг, амьтны аймгийг хамгаалах, хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоогдсон арга хэмжээ болон тухайн орон нутгийн нийгэм эдийн засгийн хөгжлийг дэмжихэд чиглэсэн арга хэмжээг тусган), нөхөн сэргээх арга хэмжээ (техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт), биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ, түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ химийн хортой болон аюултай бодисын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ хог, хаягдлын менежментийн арга хэмжээ, орон нутгийн захиргаа, аймаг нийслэлийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар, ажлын хэсгийн дүгнэлт, шаардлагаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах үйл ажиллагаа, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр орно.

Аймгийн БОАЖГ тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг хэвлэмэл болон цахим хэлбэрээр хүлээн авсан талаарх мэдээллийг байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний цахим мэдээллийн санд оруулж, хүлээн авсан тухайгаа төсөл хэрэгжүүлэгчийн бүртгүүлсэн цахим шууданд ажлын 5 хоногт багтаан хариу мэдэгдэнэ.

Улирлын чанартай ажилладаг уурхайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг техник болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлын үр дүнг талбай дээр бодитоор нь үнэлэх, хэмжилт хийх боломжтой нөхцөлд зохион байгуулна.

Хөрөнгө санхүүгийн эх үүсвэр: Жил бүрийн санхүүгийн төлөвлөгөөний байгаль орчны болон ажиллагсдын эрүүл мэндийг хамгаалах арга хэмжээний зардалд тусган зарцуулж байх шаардлагатай. Төлөвлөсөн зардлын хэмжээ нь тухайн жил бүр харилцан адилгүй тогтоогдох боломжтой тул тухай бүрт нь тодруулга хийж шинэчлэн тооцно.

3.2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт-4

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг (мян.төг),	Нийт зардал (мян.төг)	Хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаар орчин							
1	Тээвэрлэлтэнд явж буй машинуудаас ялгарах хорт бодисуудаар орчны агаар бохирдох	Төсөлд хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдэд стандартуудын шаардлагын дагуу хяналт хийж түүнд нийцүүлнэ.	Уурхайн үндсэн машин механизм- 4 ш, бусад машин-5ш жилд дунджаар 118 тн түлш ашиглана. Жилд 36 кг хорт хий ялгарахаар байна. Засвар үйлчилгээг тогтмол хийх, үзлэг онвшилгоонд оруулах	9*60.000	520.0	2024 он 7-р сар	Агаарын ба агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, Монгол Улсад мөрдөгдөж буй утааны ба бохирдлын стандартууд (MNS 5013:2003 бензин хөдөлгүүрээс ялгарах бохирдуулагчид, MNS 5014:2003 дизель хөдөлгүүрээс ялгарах бохирдуулагчид) MNS4585:2007 (Агаарын чанар, Техникийн ерөнхий шаардлага)
2		Уурхайн машин механизмуудын янданд шүүлтүүр тавина /TWCAT002,TWCAT0061 маркийн шүүлтүүр/	Төсөлд ашиглагдах 4 техник тоног төхөөрөмжид	4 * 58,000 = 232.000	232.0	2024 он 6-р сар	
4	Тоосгоны үйлдвэрийн технологийн үйл ажиллагаанс үүсэх тоосжилт	-Нарийн ширхэгт тоос барих шүүгч байршуулах; -Шатаах зууханд агааржуулагч байршуулах, хяналтын мэдрэгчүүд суурьлуулж тогтмол хяналт тавьж ажиллах;	Тоног төхөөрөмж, шатаах зуух	1.000.000	1000.0	2024 он 6-р сар	ХАБЭА тухай хууль
5	Уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглаж буй тээврийн хэрэгслийн	Хурдны хязгаарын тэмдэг, тэмдэглээ байрлуулах, тээврийн хэрэгслүүдэд байрлуулсан GPS-ийн мэдээнд хяналт тавих;		11*150.000=1650.0	1650.0	2024 он 11-р сар	MNS5010-2001, “ХААЭА. Ажлын байран дахь тоосны агуулгыг хэмжихэд тавигдах

6	хөдөлгөөнөөс тоосжилт дэгдэх	Тоосжилтыг дарах зорилгоор авто зам, уурхайн карьерийн мөргөцөг, шимт хөрсний овоолгын тоосжилтоос хамгаалах усалгаанд ус ашигласны төлбөр төлөх	Уурхайн зам, карьерийн мөргөцөг, овоолго	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.			ерөнхий шаардлага”
7	Ажилчид болон нутгийн иргэдийн эрүүл мэндэд нөлөөлөх	Хог хаягдал болон үнс тээвэрлэхдээ асгарах, тоосрохоос хамгаалсан хучлагатай байх;	Тээвэр	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.			
Хэсгийн дүн:				3402.0			
Хөрсөн бүрхэвч							
1	Ажилчдын ахуйн хүрээнд үүсэх 5400 кг/жил хог хаягдлаар хөрс бохирдох	Хатуу хог хаягдал, ахуйн хог хаягдлыг эмх цэгцтэй хадгалах, төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэх;	Төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэнэ	500.0	500.0	Жилд 2 удаа	Хог хаягдлын тухай хууль
2	Үерийн ус, хог хаягдал, шатах тослох материалаар хөрсөн бүрхэвч бохирдох	Нам доор хотгор, хуучин голын сайр бүхий газар учир далан, хамгаалалт, ус зайлуулах суваг зэргийг иж бүрэн хийх, тогтмол засах, засварлах	Үйлдвэрийг талбайг тойруулж	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.			
3	Авто зам, засварын газар, ШТС, тээврийн хэрэгслийн зогсоол хөрсөн бүрхэвч түлш, тос тосолгооны материалаар бохирдох	-Авто засварын газар, ШТС, тээврийн хэрэгслийн зогсоол зэрэг нөлөөлөлд өртөх ил хөрстэй талбайг хатуу хучилттай болгох, машин техникийн үйлчилгээ, засварыг тусгай бэлтгэсэн талбайд явуулж хэвших, урсгал засварын ажлыг тогтмол	Авто зам, засварын газар, ШТС, тээврийн хэрэгслийн зогсоол зэрэг нөлөөлөлд өртөх ил хөрстэй талбай	1800.0	1800.0	2024 он	MNS 5850:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ

4		-Машинаас гарах тоос шороог багасгах үүднээс хучилтгүй замын гадаргууг засах;				
5		- Уурхайн орчны авто замд тэмдэгжүүлэх ажил хийх, олон салаа зам гаргахаас сэргийлнэ;				
6	Үерийн усаар үйлдвэрийн талбай угаагдаж хог хаягдал, шатах тослох материалаар хөрсөн бүрхэвч бохирдох	Нам доор хотгор, хуучин голын сайр бүхий газар учир далан, хамгаалалт, ус зайлуулах суваг зэргийг иж бүрэн хийх шаардлагатай.	Үйлдвэрийг талбайг тойруулж		500.0	
7		- Уурхайн орчны авто замд тэмдэгжүүлэх ажил хийх, олон салаа зам гаргахаас сэргийлж ажиллах			Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.	
8	Төслийн нийт хугацаанд 64.4 га талбайн хөрсөн бүрхэвч нөлөөлөлд өртөнө. 2024 онд 0.92 га талбай уулын ажилд хамрагдана.	- Ил уурхай болон газар эвдэх бусад үйл ажиллагаануудыг эхлүүлэхээс өмнө өнгөн хөрсийг хуулан авч тусгайлан зассан талбайд овоолго байдлаар хадгална. - Овоолгын үржил шимийг алдагдуулахгүй байх, салхи шуурганаас хамгаалах арга хэмжээ авах	Шаврын орд олон тоосгоны үйлдвэрийн талбайд		Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.	MNS 5916 : 2008 Байгаль орчин. Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт , хадгалалт
		Хэсгийн дүн:			2800.0	

Гадаргын ус						
1	Ахуйн болон технологийн хэрэгцээний усыг хяналтгүй ашигласан нөхцөлд усны нөөц хомсдох аюултай. Технологийн хэрэгцээнд 2025 м3 ус ашиглах ба Хаягдал ус гарахгүй, ахуйн хэрэгцээнд 27.2 м3, усалгаанд 4164 м3 ус ашиглана.	Тухайн жилийн ус ашиглах дүгнэлтийг жил бүр эрх бүхий байгууллагаар гаргуулах, ашиглах усны эх үүсвэрийг тоолуураар баталгаажуулж, тоолуурын заалтаар усны төлбөрийг цаг хугацаанд нь төлж байх. Ус ашиглалтын гэрээг орон нутгийн болон бусад холбогдох байгууллагатай хийнэ. Усны нөөц ашигласны төлбөрийг тогтсон хугацаанд нь төлнө.	Ашигласан хэмжээгээр	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.	2024 он 12 сар	-Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Усны тухай хууль -ЗГ-ын 2009 оны 351 дүгээр тогтоолын хавсралт-Ус ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээ -Усны тухай хууль, 30-р зүйл. -Ус ашиглагчийн үүрэг, ус ашиглагчид тавигдах шаардлага.

Ургамлан бүрхэвч						
1	Төслийн нийт 64.4 га талбайн ургамлан бүрхэвч устана. 2024 онд 0.92 га талбай уулын ажилд хамрагдах бөгөөд 1.0 га талбайд биологийн болон техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэнэ	Стандартын дагуу нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ авах	Шаврын ордын талбайд	Биологийн нөхөн сэргээлтийн зардалд тооцогдсон		“Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах, Техникийн ерөнхий шаардлага” МХ8 5918: 2008 стандарт
2	Тоосжилтоос үүдэлтэй ургамлын амьдрах чадвар муудах	Тоосжилтыг сааруулахын тулд тухайн орчинд хамгийн сайн ургах чадвартай мод бут сөөг болон таримал олон наст ургамлыг стандартын дагуу тариалах-уурхайн кэмп-1 га		Биологийн нөхөн сэргээлтийн зардалд тооцогдсон		

Амьтны аймаг							
1	Жижиг хөхтөн амьтдын амьдрах орчин устана.	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг төлөвлөгөөний дагуу хийж гүйцэтгэх	Төлөвлөсөн талбайд				Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө
2	Ил задгай хаясан хог хаягдал нь салхи болон үерийн усаар угаагдан орчны гадаргын усыг бохирдуулах улмаар амьтдыг хордуулах	Хог хаягдлын битүү зориулалтын цэг байгуулах, тогтмол ариутгал халдваргүйжүүлэлтийн ажлыг гүйцэтгэх, хог хаягдлын гэрээний дагуу ажиллах	-		-		Хог хаягдлын тухай хууль
ХАБЭА хүрээнд хийгдэх ажил							
1	Уурхайн олборлолт, техник тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааны улмаас дуу чимээ ихээр үүсэж ажилчид болон нутгийн иргэд дуу чимээний нөлөөнд өртөх	Дуу шуугианы хэмжилт (1 цэгт дууны түвшин хэмжигч NL-04 багажаар) хийнэ. БОШТЛ, “ОС МТ” ХХК зэргээс түрээслэвэл түрээсийн зардал нэг удаа 30000 төг	Лицензийн талбайд	30,0 төг * 3 цэгт * 4 удаа = 360,000 мян.төг	360.0	2024 он	М\8 180 226:2003 дуу чимээ-хэвийн норм-түвшний хэмжээ

2	Ажилчид осол аваарт өртөх, ажлын байрнаас үүдэлтэй өвчинд нэрвэгдэх, халдварт өвчин тархах	Шаврын ордын уурхай, тоосгоны үйлдвэрийн ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулж, яаралтай тусламжийн эмийн санг бүрдүүлж, байрлуулж бүрэн бүтэн байдал, тоног төхөөрөмж, багажны хэвийн ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллах.	Уурхай болон үйлдвэрийн нийт ажилтан	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.	Жилд 1 удаа	Монгол улсын эрүүл мэндийн сайдын тушаал Дугаар А/145 Ажлын тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгслийн үлгэрчилсэн жагсаалт
3		Ажлын онцлогт тохирсон ажлын хувцас хамгаалах хэрэгслээр хангах	Уурхай болон үйлдвэрийн нийт ажилтан	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.		
Дүйцүүлэн хамгаалах						
Дүйцүүлэн хамгаалах чиглэлээр хийх ажил		Байгаль орчны сургалт зохион байгуулах, хөв цөөрөм байгуулах газрын судалгаа хийх, хөв цөөрөм байгуулах, арчилгаа тордолтын ажлыг гүйцэтгэх орон нутагтай гэрээ байгуулах	Ашиглалтын талбайн орчинд	2000.0	2000.0	2024 он 11 сар МУ-ын шадар сайд, БОАЖЯ-ны сайд, УУХҮ-ийн сайд, Хууль зүй дотоод хэргийн сайд нарын 2020 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн Нөхөн сэргээлтийн нэгдсэн арга хэмжээ зохион байгуулах 167,А/698,А/336,А/242 хамтарсан тушаал

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарих	Сум орон нутагтай хамтран тухайн орчинд хамгийн сайн ургах чадвартай мод бут сөөг болон таримал олон наст ургамлыг стандартын дагуу тариалах	Орон нутгаас санал болгосон талбайд	1000.0	1000.0	2024 он 10 сар	Мод сөөгийг тарихдаа MNS 6253-1:2011 Мод, сөөгний үрийг тарихад бэлтгэх. Ерөнхий шаардлага, MNS 6253-2:2011, Мод, сөөгний үр тарих. Ерөнхий шаардлага, MNS 6253-3:2011 Мод, сөөгний үр тарьсны дараа арчлах. Ерөнхий шаардлага зэрэг стандартуудыг баримтлан ажиллана.
Хэсгийн дүн:				3360.0		
НИЙТ ДҮН				9,562.0		

3.3. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хүснэгт-5

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Байршил	Давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төг/	Нийт зардал /мян.төг/	Баримтлах стандарт аргачлал
Агаарын чанар							
Агаарын бохирдлын цэгэн эх үүсвэр болох агаарын чанарын бүх үзүүлэлтээр хянах /жишээ нь PM 10, TSP, SO ₂ , NO ₂ , CO г.м/	мг/м ³	Үйлдвэрийн дотоод орчинд	Жилд 1	Агаарын бохирдлын цэгэн эх үүсвэрийг хяналтын хэмжих горимоор хийх	45.0*2	90.0	Дээжлэхдээ MNS 4585:1998, MNS:3384:1982 MNS:4048:1988–г баримтлах
Ажлын байрны агаарын найрлага, тоосжилт чийгшил, дуу чимээг хэмжих арга хэмжээ авах	мг/м ³	Ажлын байранд	Жилд 1	Ажлын байранд эрүүл ахуйн хэмжилт шинжилгээ хийх	50.0	50.0	MNS(ISO) 4227:2002 MNS 5585:2008 агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ техникийн шаардлага MNS 5002:2000
Хөрс							

Хөрсний бохирдол, хүнд металл ялзмагийн агууламж, рН, давсжилт, чийгшил, NO ₃ -N, P ₂ O ₅ , K ₂ O, рН, нийт азот, нийт фосфор	%, dS/m, мг/100г, см,	Баяжуулах хэсэг Хогийн цэг 2020,2021,2022 оны дээж авсан цэгт	Жилд 1	Хөрсний хяналт шинжилгээг хөрсний дээж авах стандартыг баримтлан авах	Агрохими-25, хүнд метал-25	50.0	MNS:3297:1991 “Ариун цэврийн тухай” хууль:7-р зүйл: 7.4, 7.5 MNS 3473:1983 MNS 3297:1991 MNS 4288:1995
Усан орчин							
Гэдэсний бүлгийн нян, салмонел, кальци, магни, аммони, нийт төмөр г.м	мг/л м ³	Ундны усны эх үүсвэрт	Жилд нэг удаа	Ахуйн болон технологийн хэрэглээний усанд тохирох эсэхийг шалгах	50.0	50.0	MNS 9308:1998 MNS 19250:2017 MNS 4496:1997
Усны түвшин	метр	Усны мониторингийн 4 цэгт	Жилд нэг удаа	Дахин цэвэршүүлэх, шүүх шаардлагатай эсэхийг хянах	100.0	100.0	MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж
Байгаль орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт зарцуулах зардал					340.0		

3.4. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт-6

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Хог хаягдлын талаар хийгдэх ажлууд	Хариуцах эзэн	Зарцуулагдах зардал мян.төг	Дагаж мөрдөх журам, арга аргачлал	Шалгуур үзүүлэлт
Тоосгоны шаврын ордын уурхай, үйлдвэрийн орчинд 5400 кг/жил хатуу хаягдал гарна.	Ахуйн шингэн болон хатуу хог хаягдал хаях цэгээ Түргэн сумын засаг даргаар тогтоолгоно.	Байгаль орчны ажилтан	-	MNS5344:2011 ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага	Сумын засаг даргын захирамж байна.
Агаар, ус, хөрсийг бодхирдуулна	Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах цэгийг барих, хогийн савуудыг байршуулах		1000.0		Ахуйн бохир ус жилд: 12 м ³ Ахуйн хог хатуу хаягдал: 5400 кг/жил
Хүний эрүүл мэндэд нөлөөлнө. Үүнд: Сүрьеэ, гэдэсний халдварт өвчин, боом, татран зэрэг өвчин тархах нөхцөл бүрдэнэ.	Хатуу хог хаягдлыг ангилан 2 догч түүхий эд авах газарт хүргэх. Жишээ нь аккумулятор, хуруу зай, машины дугуй, хуванцар сав	Үйлдвэрийн дарга	-	Хог хаягдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга	Гэрээ байгуулсан байх. Үүнд: Авто машины дугуйг резинэн хавтан үйлдвэрлэдэг компанид өгөх. www.mongolrubber.mn
Хатуу хог хаягдлыг тогтмол зайлуулаагүйгэ эс орчин бохирдох	Хог хаягдлын хор уршиг, ангилан ялгах талаар ажиллагаадад сургалт явуулах, хог хаягдлын мэдээллийн сангийн бүртгэл хөтлөх	Үйлдвэрийн дарга	100.0	100.0	Хог хаягдлын тухай хууль болон холбогдох журам, заалтууд
	Хаягдал ажилласан тосыг тусгай саванд цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт өгөх	Үйлдвэрийн дарга	-	Хэрэглээний хэмжээгээр	
	Нийт		1100.0		

3.5. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй шаврын ордыг ашиглаж тоосго үйлдвэрлэх төслийн үйл ажиллагаандаа технологийн сахилга батыг чанд баримталж, аваар осолгүй ажиллах талаар байнга анхаарал тавихыг “Нэтэнт” ХХК-ийн удирдлагууд, үйлдвэрийн дарга болон технологийн мэргэжилтэнгүүд хариуцан ажиллана. Доорх ажлуудыг компанийн захирал тушаал гаргаж баталгаажуулна.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Хүснэгт-7

№	Хийгдэх ажил	Зарцуулагдах зардал мян.төг	Холбогдох хууль, дүрэм, журам, стандарт
1	-Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтуудыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, Аймгийн БОАЖГ-ын холбогдох мэргэжилтэн, алба хаагчидтай харилцан холбоотой ажиллах; -Байгаль орчны асуудлыг удирдлагын түвшний ажилтанд хариуцуулж, хяналт тавин ажиллах;	500.0	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31.1.6 дахь заалт БОНБУ тухай хууль
2	Хог хаягдлын талаар иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрх, үүргийг биелүүлэх;	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10 дугаар зүйл
3	Халдваргүйжүүлэлт, шавж устгал, мэрэгч устгал хийлгэх;		Эрх бүхий байгууллагаар хийлгэх, MNS5161:2002
4	Үйлдвэрийн хашаанд болон орчны бүсэд (500м зайд) хавар, намрын их цэвэрлэгээ хийх;	5, 10 сард	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Хог хаягдлын тухай хууль
5	- Мод тарих үндэсний өдөр болон Дэлхийн усны өдөрт зориулж байгаль орчныг хамгаалах чиглэлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах; - “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарих;	4, 10 сард 3-р сарын 22	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн
6	Жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө ба тайлан боловсруулж батлуулах;	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.	БОНБУ-ний тухай хууль
7	Орон нутгийн иргэдтэй нээлттэй уулзалт зохион байгуулах, иргэдийн зүгээс гаргасан саналыг хэрэгжүүлэх талаар дотоод төлөвлөлт хийх		
	Нийт	500.0	

3.6. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй шаврын ордын талбай, тоосгоны үйлдвэрийн талбай болон түүний нөлөөллийн бүсэд ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл ба археологийн олдвортой газар ажиглагдаагүй байна. “Түүх соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль”-ийг сахин биелүүлэх үүднээс шавар олборлолт болон тоосгоны үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед газрын гүнээс түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрвэл тоосгоны үйлвэрийн ажлыг зогсоон сумын ЗДТГ, мэргэжлийн зохих байгууллагад яаралтай мэдэгдэж, авран хамгаалах, цаашлаад нүүлгэн шилжүүлэх ажлыг гүйцэтгэнэ. Мөн төсөл хэрэгжүүлэгч нь тухайн бүс нутгийн соёлын биет бус өвийг хамгаалах, хадгалах чиглэлээр компанийн нийгмийн хариуцлагын хүрээнд тодорхой ажил төлөвлөн хэрэгжүүлж болно.

Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө

Хүснэгт-8

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх соёлын өвүүд	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал (сая.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	MV-015576 тусгай зөвшөөрлийн талбайн орчимд түүх соёлын өв	Олборлолтын үйл ажиллагаанд түүх соёлын өвүүд илэрвэл	Шаардлагатай тохиолдолд дурсгалуудыг шилжүүлэх	-	-	-	2024 он	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
Нийт						-		

ДӨРӨВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БАТЛУУЛАХ, ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ

“Нэтэнт” ХХК нь жил бүрийн БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар Аймгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар, Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага БОАЖЯ-нд тухайн жилийн БОМТ-ний тайлан хүргүүлэх үүрэгтэй. Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага түвшинд байлгах, байгаль орчны бохирдлоос сэргийлэх, тогтвортой үйлдвэрлэлийг дэмжих үүрэг хүлээсэн бөгөөд ажилчид, орон нутгийн иргэд болон бусад сонирхогч талуудад төслийн байгаль орчны бодлого үйл ажиллагааг нээлттэй болгох, ажил хэрэгч харилцааг дэмжих үүднээс төслийн БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнан, хэлэлцүүлнэ. “Нэтэнт” ХХК нь сум, багийн иргэдийн хуралд БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар танилцуулгыг хагас жил тутамд хийнэ. БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөөг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө батлуулах, хэрэгжилтийг тайлагнах төлөвлөгөө

Хүснэгт-9

№	БОМТ батлуулах, биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацаа тов	Тайлагнах зардал мян.төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	Сумын багийн иргэд	ИНХ-д танилцуулах	Тухайн жилд хийгдсэн ажил	Тухайн оны 4 - р улирал	Үйл ажиллагааны зардалд тусгана.	Үйлдвэрийн дарга БО хариуцсан ажилтан	Багийн төв
2	Увс аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт тухайн жилийн БОМТ-ний биелэлтийг тайлагнах	https://eic.mn/envmng/ буюу Байгал орчны мэдээллийн санд оруулах	Тухайн жилд байгаль орчны талаар хийгдсэн ажил нөхөн сэргээсэн ажлын акт болон холбогдох материал	Тухайн оны 11 - р сарын 1 дотор		Үйлдвэрийн дарга БО хариуцсан ажилтан	Увс аймгийн төв
3	Төрийн захиргааны төв байгууллага БОАЖЯ-аар тухайн жилийн БОМТ-өөг батлуулах	https://eic.mn/envmng/ буюу Байгал орчны мэдээллийн санд оруулах, батлуулах		Тухайн оны 12 - р сарын 1 дотор		Үйлдвэрийн дарга БО хариуцсан ажилтан	Төрийн захиргааны төв байгууллага
	Нийт				-		

ТАВ. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ

“Нэтэнт” ХХК-ийн хэрэгжүүлж буй Увс аймгийн Давст, Тариалан сумдын нутагт орших “Цагаан хөшөөний адаг” нэртэй шаврын ордыг ашиглаж тоосго үйлдвэрлэх төслийн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал нь 11,502.0 мян.төг болно /Арван нэгэн сая таван зуун хоёр мянган төгрөг/.

2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын хэмжээг урьдчилсан байдлаар төлөвлөсөн бөгөөд Төрийн захиргааны байгууллагаас тавигдах нэмэлт шаардлага, байгалийн гамшиг, давагдашгүй бусад хүчин зүйлийн улмаас нэмэлт ажил хийх шаардлага гарах тохиолдолд зардлын хэмжээнд өөрчлөлт оруулахыг талууд харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын задаргаа

Хүснэгт-10

№	Арга хэмжээ	Зардал мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	9,562.0
2	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	340.0
3	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1100.0
4	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	500.0
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
6	Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	-
	НИЙТ ЗАРДАЛ, МЯН.ТӨГ	11,502.0